

Kulturell Dialog AS

Evaluering av Der Mennesker Møtes (DMM) som instrument i Fredskorpsets nettverksarbeid i Norge

Ansvarlig for rapporten er Kulturell Dialog AS

ved prosjektleder Trine Olsen-Slagman og prosjektmedarbeider Johannes Elgvin

Sammendrag	3
Evaluering av DMM	1
Innledning	1
Evalueringsmetode	2
Hypoteser	4
Måloppnåelse DMM 2006-2007	6
Spørsmål 1 Er målsettingen med DMM arrangementet oppnådd?	6
Spørsmål 2 Eventuelt hvilke effekter er oppnådd for DMM som helhet så vel som for de enkelte delarrangementer, enten disse er tilsiktet eller ikke?	11
Spørsmål 3 Hvilke budskap har egentlig nådd ut, og til hvilke målgrupper?	13
Spørsmål 4 Hvilken lokal forankring har DMM konseptet hatt, og er de resultatene varige?	15
Spørsmål 5 Kan det tenkes forbedringer av DMM konseptet som helhet og/eller av delarrangementene som i større grad vil ivareta måloppnåelsen?	16
Spørsmål 6 Er DMM i sin nåværende form egnet til å ivareta Fks forpliktelser i forhold til nettverksarbeidet i Norge iflg. vedtektene og andre rammer, eller bør helt andre tilnærminger vurderes?	18
Målsetting 7 Står de oppnådde effekter i forhold til kostnadene? Kan det tenkes mer kostnadseffektive løsninger både arrangementsmessig og hva angår den mer overordnede tilnærmingen til Fks nettverksarbeid i Norge	18
Oppsummering og sluttkommentarer	19

Sammendrag

I løpet av våren 2008 har Kulturell Dialog evaluert Fks arrangement Der Mennesker Møtes. Evalueringens grunnlaget er data innhentet gjennom dypdykk i fem kommuner og en nettbasert spørreundersøkelse sendt ut til rådmenn i samtlige kommuner hvor DMM har blitt arrangert i 2006 og 2007. I tillegg er eksterne samarbeidspartnere, ansatte i Fk administrasjonen og styret, samt personer i FN-Sambandet og Norad blitt kontaktet for intervju eller samtale. Hovedfunnene fra evalueringen kan oppsummeres som følger:

- DMM er en arrangementsuke som varierer veldig både i omfang, kostnad og personalressurser.
- Graden av måloppnåelse med DMM er avhengig av flere faktorer, hvor den mest avgjørende faktor er graden av samsvar mellom Fks mål med DMM og kommunens eget fokus og mål med arrangementet. I tillegg er det avgjørende hvor forankret det lokale engasjement er og hvorvidt det er en tilstedeværelsen av lokale ildsjeler.
- Fks profilering av partnerskap og utveksling gjennom DMM er tvetydig. Fk er bevisst at DMM skal benyttes som kanal for å stimulere til partnerskap og Fk utveksling, samtidig er de ansatte i Fk tilbakeholdne med informasjon om partnerskap og utveksling. Årsaken er hensynet til Fks kapasitet, hvor Fk vil unngå å komme i en situasjon hvor de ikke har kapasitet til å følge opp kommuner og virksomheter som ønsker partnerskap. Denne tvetydigheten i Fks kommunikasjon kan gi utydelige signaler overfor samarbeidende virksomheter i DMM. I møte med kommunene hvor det er blitt gjennomført DMM er det ikke registrert noen økt interesse for å inngå partnerskap gjennom Fk.
- I et mindretall av kommunene hvor det er blitt arrangert DMM har arrangementet og Fks arbeid bidratt til etablering av nye nettverksarbeid med kommuner og institusjoner i sør.
- I flertallet av kommunene har DMM ikke ført til konkrete handlinger med direkte betydning for sør.
- DMM har størst gjennomslagskraft når det gjelder å skape entusiasme og interesse for det kulturelle mangfoldet i egen kommune.

Det ble utarbeidet fire hypoteser for effekten av DMM i kommunene. Evaluatorenes konklusjon er at hypotese tre er den som i flest tilfeller gjenspeiler effekten av DMM i kommunene. Hypotesen lyder:

Mange har hatt opplevelsen av at DMM har vært en viktig bidragsyter til det lokale integreringsarbeidet i kommunen. Blant de som allerede er engasjert registreres det en tydelig velvilje overfor internasjonale satsinger på forskjellig vis. Betingelsen for det er imidlertid at det kommer inn særskilte eksterne ressurser til dette. Det er liten interesse for og kunnskap om mulighetene for partnerskap og utveksling gjennom Fks virksomhet.

Evaluering av DMM

Innledning

Denne evalueringsrapporten er utarbeidet av Kulturell Dialog for Fredskorpset (Fk). Formålet med rapporten er å gi et beslutningsgrunnlag for Fks administrasjon og styre til å vurdere den fremtidige rollen for arrangementet 'Der Mennesker Møtes' (DMM) innenfor Fks arbeid i Norge. Fk er opptatt av å utvikle arrangementer som på en effektiv måte bidrar til å nå målene de har satt i forhold til sitt engasjement i Norge. Et overordnet mål med rapporten er derfor å undersøke om DMM har vært vellykket i forhold til intensjonen og legge frem dette på en måte som kan brukes konstruktivt videre.

Fks uttalte mål med DMM er:

- Å stimulere kommunene til varig engasjement i nord-sør spørsmål gjennom å skape en arena og et permanent nettverk for nord-sør arbeid lokalt.
- Å øke befolkningens kunnskap om og engasjement for tusenårsmålene.
- Å engasjere "meningmann" og nye grupper i nord-sør spørsmål, ikke bare eksperter og de som allerede er engasjert.
- Å engasjere små steder, distrikter og utkant i nord-sør spørsmål.
- Profilering av Fks virksomhet og mulighetene for partnerskap og utveksling.
- Å øke forståelsen for sameksistens i en multikulturell verden gjennom profilering av verdiene likeverd og gjensidighet.
- Å støtte kommunene og befolkningen i lokalt integreringsarbeid.
- Å stimulere kommunene, institusjoner og enkeltpersoner til å ta nye initiativ og etablere nytt samarbeid mellom nord og sør på like vilkår.

Til grunn for evalueringen ligger et Terms of Reference (ToR) dokument som oppdragsgiver har utarbeidet til evaluator (vedlegg 1). Her står det:

"Evalueringen skal så langt som mulig gi svar på evt. gi faglig begrunnede bidrag til å besvare følgende spørsmål:

- *Er målsettingen med DMM arrangementet oppnådd?*
- *Evt. hvilke effekter er oppnådd for DMM som helhet så vel som for de enkelte delarrangementer, enten disse er tilsiktet eller ikke?*

- *Hvilke budskap har egentlig nådd ut, og til hvilke målgrupper?*
- *Hvilken lokal forankring har DMM konseptet hatt, og er de resultatene varige?*
- *Kan det tenkes forbedringer av DMM konseptet som helhet og/eller av delarrangementene som i større grad vil ivareta måloppnåelsen?*
- *Er DMM i sin nåværende form egnet til å ivareta Fks forpliktelser i forhold til nettverksarbeidet i Norge iflg. vedtektene og andre rammer, eller bør helt andre tilnærminger vurderes?*
- *Står de oppnådde effekter i forhold til kostnadene? Kan det tenkes mer kostnadseffektive løsninger både arrangementsmessig og hva angår den mer overordnede tilnærmingen til Fks nettverksarbeid i Norge*

Vi har valgt å strukturere presentasjonen av funn etter disse syv spørsmålene som beskriver evalueringsoppdraget.

Evalueringsmetode

For å kunne gi svar på de spørsmål som ble formulert i ToR besluttet evaluator å benytte seg både av kvalitative og kvantitative metoder for datainnsamling. Følgende metodiske fremgangsmåte har blitt benyttet.

Totalt har Fk gjennomført omkring 80 DMM rundt omkring i Norge. I løpet av disse årene har innholdet og omfanget av DMM gjennomgått en del forandringer. I dialog med oppdragsgiver er undersøkelsen avgrenset til kommuner som har avholdt DMM i løpet av de siste 2 år. I løpet av 2006 og 2007 er det blitt gjennomført 30 DMM. I fem av disse kommunene er det gjort dypdykk. For å komme frem til hvilke kommuner som det er meningsfullt og relevant å gjennomføre dypdykk i, gjorde Fk et utvalg av 15 kommuner, som skal gjenspeile mangfoldet av DMM med hensyn til geografisk spredning, bredde i arrangementet, omfang og grad av suksess. Fra den interne arbeidsgruppa i Fk fikk evaluator tilsendt begrunnelsen for prisen som internasjonal kommune, programmet for det lokale DMM og tilgjengelig statistisk materiale om DMMet i disse 15 kommunene. Etter en gjennomgang av denne informasjonen ble det foretatt en styrt loddtrekningsprosess. Det ble trukket lodd om hvilke kommuner som deltar i dypdykkene. Hver enkelt loddtrekning foregikk mellom likestilte kommuner i henhold til kriteriene i ToR (geografisk spredning, bredde i DMM og omfang).

Det er blitt gjennomført intervjuer med totalt 36 personer i løpet av evalueringen. En-til-en intervjuer er avholdt med 23 personer. Dette er Ordfører og Fks lokale kontaktpersoner i kommunen. I ett tilfelle er det i tillegg blitt foretatt intervju med kultursjef, vararådsmann og eks.rådsmann. Intervjuene er blitt avholdt lokalt på arbeidsplassene i kommunene rundt om. Intervjuene har vært semi-strukturerte med et 'tankekart' med tematiske områder som intervjuene har sentrert seg rundt. Disse temaene er: kommunes internasjonale engasjement, Fks arbeid, tusenårsmålene, festaften, utfordringene, pågående arbeid og samarbeid med andre aktører. Temaene fungerer som ulike innfallsvinkler til problemstillingen slik at man får rikere informasjon om effektene av DMM.

Det ble samlet en rekke personer som hadde deltatt på fremtidsverkstedene under DMM. Sammen med disse ble opplevelsen av læring, engasjement og stimulans diskutert. Et viktig tema var

virkningene av DMM i forhold til den enkeltes organisasjons arbeid, kontaktflate og engasjement. Et tema var også kommunenes videre arbeid med de gitte utfordringene.

I hver kommune ble det tatt kontakt med skoler som under DMM hadde hatt besøk av Fks skolebesøkkopplegg. I ingen av kommunene lyktes det å få snakke direkte med elevene, men det ble gjennomført samtaler med lærerne som var involvert da DMM pågikk.

I dypdykk-kommunene ble alle publikasjoner som hadde vært i mediene i forbindelse med DMM gjennomgått. Enkelte steder foregikk dette gjennom besøk i lokalavisen eller på det lokale bibliotek. Andre steder ble det gitt tilgang til avisutklipp som prosjektansvarlig i kommunen hadde samlet inn.

Funnene i dypdykkene er blitt brukt som grunnlagsdata for nærmere hypoteseforming som igjen har fungert styrende for utviklingen av spørreskjema og samtaler med de eksterne samarbeidspartnerne. Rådmannen i samtlige kommuner som i løpet av 2006 og 2007 har gjennomført DMM har fått tilsendt det elektroniske spørreskjemaet. Totalt utgjør dette 31 kommuner. Tilsammen har 14 kommuner svart på undersøkelsen, dvs. vi har en svarprosent på 45%.

En foreløpig rapport ble presentert til styret i Fk 17. april 2008. Resultatene av analysen baserte seg da på overnevnte data, med forbehold om at funnene ikke hadde blitt fullstendig analysert og at det fremdeles manglet en del informasjon om økonomien i DMM. Kommentarer til rapporten ble gitt av styremedlemmene i etterkant av styremøtet. Disse kommentarene er adressert og etter ønske fra henholdsvis administrasjonen og styreleder har vi tatt kontakt med og intervjuet en person i Fk og en i FN sambandet, samt hatt samtale med flere i Norad og i Fks administrasjon og styre. Det er innhentet mer informasjon om Fks kommunesatsning og etterarbeidet i forbindelse med DMM. Det er også innhentet kopi av Stortingets tildelingsbrev til Fk fra 2006 og 2007.

Nedenfor er alle aktiviteter i evalueringen satt opp i en enkel matrise.

Frengangsmåte

1. Deskstudy	2. Dypdykk i 5 kommuner	3. Hypoteseforming	4. Nettbasert spørreundersøkelse	5. Intervju med eksterne samarbeidspartnere	6. Innspill og korrigerings fra Fk adm og styrene
En gjennomgang av relevante dokumenter og data om DMM	En-til-en intervjuer med Ordførere/ rådmann og kontaktpersoner for DMM, basert på tankekart	Tilpassning av hypoteser til testing mot kvantitative data	Utvikle spørreskjema	Utvikle spisset intervjuguide mot enkeltelementer i DMM og DMMs forbedringspotensialer	Fremlegge utkast på styremøte i Fk 17. april
Gjennomgang av Fks Norgesarbeid, mandat og strategiske utvikling	Refleksjonsfora med deltagere fra Fremtidsverkstedet. Enkelte en-til-en intervjuer med deltagere		Innspill fra Fks interne arbeidsgruppe		Innspill og kommentarer fra Fk adm. og styrene
Første hypoteseforming	Intervju med kontaktlærer på vgs. skoler	Telefonisk samtale med eier, styreformann og forhenværende styreformann	Utsendelse og 2 purringer til 30 rådmenn, samt telefonisk purring til samtlige kontaktpersoner i kommunen	Telefoniske og en-til-en intervjuer med samarbeidspartnere og FK ansatte Inhentet informasjon om Norad og FN-sambandets arbeid med Internasjonale uker	Intervju og samtale med Fk ansatte, samtale med styremedlemmer, innhenting av flere dokumenter fra Fk, Norad og FN-sambandet, og intervju med programkoordinator i FN-sambandet

Denne rapporten baserer seg på alle data som er innhentet. Evaluatorene har etter beste evne dannet seg et bilde av DMM og Fks arbeide. Funn og vurdering av DMM er valgt presentert etter strukturen som er gitt gjennom de syv punktene i ToR.

Nedfor presenteres hypotesene som ble lagt til grunn for utarbeidelsen av den nettbaserte spørreundersøkelsen.

Hypoteser

Hypotese 1

DMM har vært et kvantesprang for effektiv nettverksbygging og oppslutning rundt tusenårsårene. DMM har vært gjennomført med entusiasme hos alle involverte parter. Nye aktører er kommet på banen. Permanente nettverk er dannet og en arena for nord-sør spørsmål er etablert. DMM har stimulert kommunen og befolkningen til å ta nye initiativ og etablere nye samarbeid mellom nord og

sør på like vilkår. Denne forståelsen manifesterer seg i en vilje til å arbeide videre med tusenårsmålene og nord-sør spørsmål innenfor ordinære økonomiske og organisatoriske rammer.

Hypotese 2

DMM har vært et stimulerings- og motiveringstiltak. DMM har stimulert kommunen og befolkningen til å ville ta nye initiativ og etablere nye samarbeid mellom organisasjoner i nord og sør på like vilkår. Mennesker har møttes og kunnskap om og interesse for nord-sør samarbeid har blitt vekket.

Hypotese 3

Mange har hatt opplevelsen av at DMM har vært en viktig bidragsyter til det lokale integreringsarbeidet i kommunen. Blant de som allerede er engasjert registreres det en tydelig velvilje overfor internasjonale satsinger på forskjellig vis. Betingelsen for det er imidlertid at det kommer inn særskilte eksterne ressurser til dette. Det er liten interesse for og kunnskap om mulighetene for partnerskap og utveksling gjennom Fks virksomhet.

Hypotese 4

DMM er en "happening"; en event uten politisk eller organisatorisk forankring eller endringspotensiale. Det har vært gjennomført en del aktiviteter, vesentlig på grunn av Fks finansiering. En annen motivasjonsfaktor har vært den medieoppmerksomheten det har gitt å være deltager. Noen aktiviteter var planlagt før DMM, men disse fikk en ny merkelapp. Tusenårsmålene og Fks virksomhet var jevnt over et tema med en lav profil. Det er svært lite som tyder på at arrangementet har bidratt til økt forståelse for sameksisten i en multikulturell verden. Det er videre lite som tyder på at nye mennesker og nye grupper er blitt engasjert i nord-sør spørsmål.

Måloppnåelse DMM 2006-2007

Spørsmål 1 Er målsettingen med DMM arrangementet oppnådd?

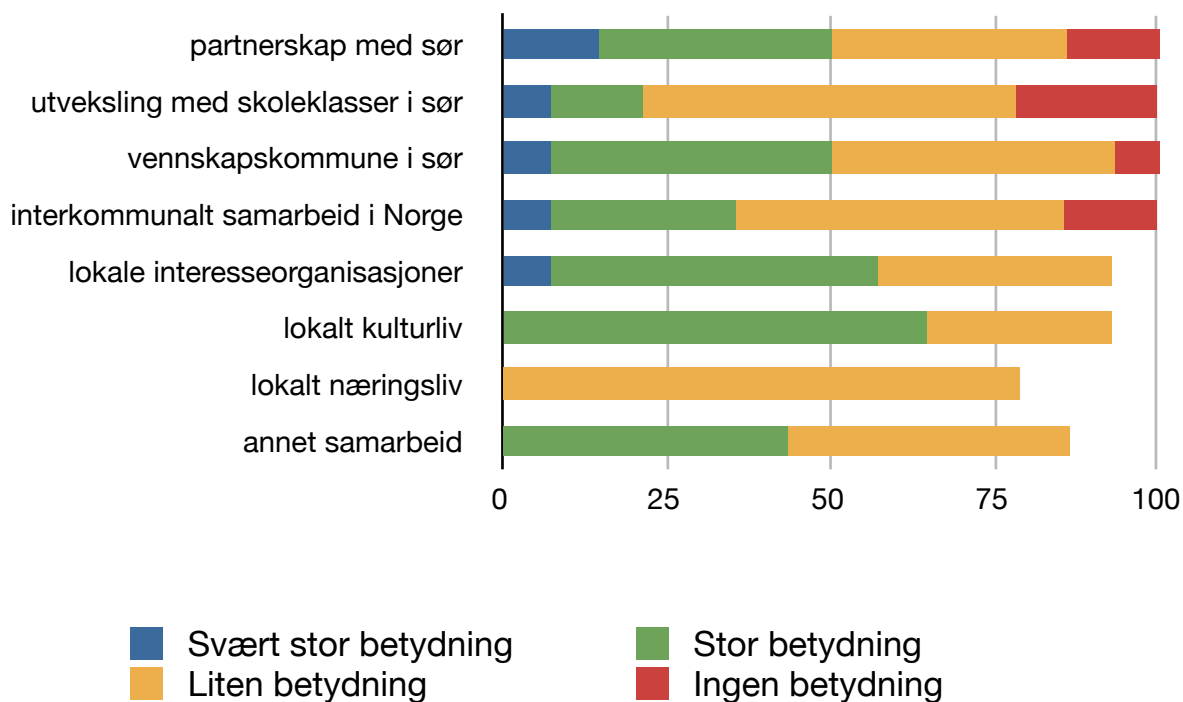
For å besvare dette spørsmålet har evaluator valgt å ta for seg målsetningene med DMM punktvis slik disse er formulert i ToR.

Målsetting 1: Å stimulere kommunene til varig engasjement i nord-sør spørsmål gjennom å skape en arena og et permanent nettverk for nord-sør arbeid lokalt.

Figur 1 viser svarene fra spørsmål om betydningen som DMM har for kommunenes engasjement og nettverksarbeid.

Hvilken betydning vil du si at DMM har hatt for kommunens nettverksengasjement i forhold til:

figur 1

DMM har hatt stor eller svært stor betydning på kommunenes nettverksengasjement i forhold til partnerskap i sør i 50% av tilfellene. 50% mener også at DMM har hatt stor eller svært stor betydning for nettverksengasjementet i forhold til vennskapskommune i sør. Størst betydning har DMM hatt for kommunenes nettverksengasjement med lokalt kulturliv og lokale interesseorganisasjoner.

Funnene får ressonans i dypdykkene hvor kommunene særlig trekker frem kontakten med lokale interesseorganisasjoner og lokalt kulturliv. I de kommunene hvor det allerede eksisterer samarbeid med partnere i sør har dette blitt synliggjort og DMM har skapt større entusiasme omkring samarbeidsprosjektet.

Av de 14 kommunene som har svart på spørreskjemaet svarer 50% at "DMM har motivert og stimulert kommunen og befolkningen til å ville ta nye initiativ og etablere nye samarbeid mellom organisasjoner og personer i nord og sør på like vilkår."

Evaluator har vurdert forholdstallene fra spørreundersøkelsen opp imot svarprosenten som er på 45%. Før nettundersøkelsen ble avsluttet ble det tatt kontakt med de 17 kommunene som ikke hadde svart på undersøkelsen. Flere av personene som ble kontaktet gav her uttrykk for at de ikke hadde kjennskap til DMM. Andre manglet forståelse av hva DMM handlet om og trodde for eksempel at det handlet om den Internasjonale kommunekonferansen i Oslo. Andre igjen fortalte at kommunen hadde nedprioritert internasjonalt arbeid og av den grunn fant det vanskelig å svare på undersøkelsen. Dette viser at DMM i mange kommuner enten ikke har klart å stimulere til større engasjement i forhold til å etablere arenaer eller permanente nettverk for nord-sør arbeid lokalt, eller at DMM var en 'happening' uten særlig politisk eller institusjonell forankring lokalt.

DMM er et godt arrangement når det er samsvar mellom hva kommunen og de lokale virksomhetene ønsker å få ut av DMM og målet som Fk har med DMM. I for mange tilfeller er det et gap, uttalt eller ikke, mellom kommunen og Fks mål. Evaluators konklusjon er at DMM ikke har ført til at permanente nettverk for nord-sør arbeid i kommunene er blitt etablert, men DMM har skapt større engasjement og politiske vilje i en del kommuner. I de kommuner som allerede hadde et engasjement fra før har DMM bidratt til større forankring lokalt. Dette engasjementet er i enkelte kommuner ikke rettet primært mot nettverksarbeid i sør, men mot nettverksarbeid i øst. For nærmere trefiredel av kommunene har ikke DMM hatt nevneverdig effekt for nettverksengasjement.

Målsetting 2: Å øke befolkningens kunnskap om og engasjement for tusenårsmålene.

Tusenårsmålene blir kommunisert godt, spesielt gjennom festaften der den lokale oppslutningen er stor. Tusenårsmålene blir også godt kommunisert gjennom skolebesøkene og en viktig konsekvens er at elevene sitter igjen med mye kunnskap i etterkant.

Fk og Lent har begge ført statistikk over antall personer som har vært involvert i de forskjellige delarrangementene i DMM. Tallene på besøkende til Festaften er anslagsvise tall, mens tallene på elever og deltagere under fremtidsverksted er nøyaktige tall. Resultatet fra kommunene hvor vi gjorde dypdykk er følgende:

Festaften	Fremtidsverksted	Skolebesøk	Totalt
10 890 besøkende	884 deltagere	11 419 elever	23 193 personer

Innbyggertall i de enkelte kommuner:

Samnanger: 2300, Inderøy: 5900, Horten: 25000, Lillehammer: 25500, Alta: 18000

Sammenlagt har disse fem kommunene omtrent 76 700 innbyggere. For å få et grep om hvor bredt tusenårsmålene når ut til befolkningen (gjennom aktiviteter i DMM) settes deltagerantall i forhold til totalbefolkning. Dermed får man et gjennomsnitt som grunnlag for vurdering. Utrekningen viser at tusenårsmålene gjennom festaften, skolebesøk og fremtidsverksted har nådd ut til gjennomsnittlig 30% av befolkningen i disse kommunene.

Målsetting 3: Å engasjere “meningmann” og nye grupper i nord-sør spørsmål, ikke bare eksperter og de som allerede er engasjert.

DMM engasjerer “meningmann” og nye grupper i nord-sør spørsmål, der og da. Blant de intervjuede som deltok i Fremtidsverkstedene i dypdykkkommunene var det konsensus om at DMM ikke engasjerer nye grupper og “meningmann” ut over selve arrangementet. I de kommunene som opprettholder et vedvarende engasjement er dette i stor grad enkelte ildsjelers fortjeneste. Flere påpekte det positive ved at fremtidsverkstedet involverte nye grupper og personer som normalt faller utenfor i slike samfunns- og lokalpolitiske fora. Effekten for den enkelte er nye bekjenskaper og nye personer som hilses til på gaten. Resultatet, som en av de intervjuede påpekte, er at det i ettertid er enklere inngang til videre dialog med de som har vært med på Fremtidsverkstedet.

Målsetting 4: Å engasjere små steder, distrikter og utkant i nord-sør spørsmål.

Det er blitt gjennomført 30 DMM i løpet av 2006 og 2007. På kartet er alle steder hvor det i denne perioden er gjennomført DMM plottet inn. På kartet fremkommer den geografiske spredningen. Sørlandskommunen er dårlig representert i den aktuelle perioden. årsaken er at denne regionen var dominerende for DMM arrangement i perioden 2002-2005.

Gjennom å velge små steder, distrikter og utkant som områder for DMM, klarer Fk å engasjere disse stedene i sine arrangementer.

Målsetting 5: Profilering av Fks virksomhet og mulighetene for partnerskap og utveksling.

Det er noe usikkert hvorvidt Fk benytter DMM som kanal til å profilere muligheten for partnerskap og utveksling. På den ene siden er de ansatte i Fk bevisst at de har ansvar for å informere om partnerskap og utveksling, men samtidig er de tilbakeholdne med denne informasjonen av hensyn til Fks egen kapasitet. Den enkelte kommune inviteres ikke til å inngå nye partnerskap, men Fk fremholder at de informere og profilerer sin egen kjernevirksomhet; partnerskap og utveksling. Profileringen er dermed tvetydig og muligens noe utydelig for kommunene og de samarbeidene virksomheter. Av kommunene som har svart på spørreundersøkelsen mener halvparten at DMM har hatt liten eller ingen betydning for eget nettverksarbeid med partnerskap i sør eller utveksling (se figur1, s. 6). I dypdykkene fremgår det likeledes at kommunene ikke har inngått partnerskap eller har konkrete planer om å inngå partnerskap gjennom Fk.

Når det gjelder profilering av Fks virke generelt blir denne noe utydelig profilert gjennom DMM arrangementene. Fk som 'eier' av sør perspektivet og som virksomhet som har som kjerneaktivitet å

drive utveksling mellom nord-sør og sør-sør 'konkurrerer' med medie og lokale virksomheters fokus på lokale utfordringer, kulturelt mangfold og de samarbeidene profilene. Som av deltager på et av fremtidsverkstedene uttalet "Nå har jo Fk begynt med Norgesarbeid. Før jobbet de jo bare med utveksling med fattige land, men nå med DMM er de jo opptatt av hva som skjer i Norge."

Målsetting 6: Å øke forståelsen for sameksistens i en multikulturell verden gjennom profilering av verdiene likeverd og gjensidighet.

Samtlige av kommunene mener verdiene likeverd og gjensidighet ble tydelig eller svært tydelig profilert gjennom DMM (se figur 2, s. 11). På direkte spørsmål til ordfører og deltagere på fremtidsverkstedene i dypdykk-kommunene understøttes resultatene fra den nettbaserte spørreundersøkelsen.

Målsetting 7: Å støtte kommunene og befolkningen i lokalt integreringsarbeid.

DMM støtter kommunen og befolkningen i lokalt integreringsarbeid på en god måte. Fremtidsverkstedet er en god arena for å sette det multikulturelle lokalsamfunnet på agendaen. Festaften løfter også frem det lokale mangfoldet og viser frem lokalsamfunnets innbyggere som ressurs og bidragsyter i samfunnet. I forhold til lokalt integreringsarbeid skaper DMM entusiasme, synlighet og konkrete tiltaksforslag. Dette tilsammen bidrar til at DMM når dette målet.

Målsetting 8: Å stimulere kommunene, institusjoner og enkeltpersoner til å ta nye initiativ og etablere nytt samarbeid mellom nord og sør på like vilkår.

Når det gjelder å stimulere kommunene, institusjoner og enkeltpersoner til å ta nye initiativ og etablere nytt samarbeid mellom nord og sør på like vilkår så når enkelte DMM dette målet, mens andre gjør det ikke. Avslutningsvis i spørreskjemaet ber vi personene krysse av på hvilket utsagn som best beskriver effekten av DMMet i deres kommune. Svarene slutter opp like mye opp om hypotese 2 og hypotese 3. Det vil si at halvparten av de som svarer på nettundersøkelsen slutter seg til hypotese 2:

"DMM har vært et stimulerings- og motiveringstiltak. DMM har stimulert kommunen og befolkningen til å ville ta nye initiativ og etablere nye samarbeid mellom organisasjoner i nord og sør på like vilkår. Mennesker har møttes og kunnskap om og interesse for nord-sør samarbeid har blitt vekket."

Den resterende halvparten av besvarelsene støtter hypotesen om at

" Mange har hatt opplevelsen av at DMM har vært en viktig bidragsyter til det lokale integreringsarbeidet i kommunen. Blant de som allerede er engasjert registreres det en tydelig velvilje overfor internasjonale satsinger på forskjellig vis. Betingelsen for det er imidlertid at det kommer inn særskilte eksterne ressurser til dette. Det er liten interesse for og kunnskap om mulighetene for partnerskap og utveksling gjennom Fks virksomhet."

Spørsmål 2 Eventuelt hvilke effekter er oppnådd for DMM som helhet så vel som for de enkelte delarrangementer, enten disse er tilsiktet eller ikke?

Utsagn fra kontaktpersoner i kommunene:

“Det som sitter igjen er det lokale integreringsarbeidet i forhold til møteplasser for lokale flyktninger.”

“Vi har ikke jobbet så mye med nord-sør perspektivet foreløpig, vi satser lokalt.”

“DMM’et har bidratt positiv – vi har mye større fokus på dette nå etter dmm’et i 2006. Og vi arrangerte et eget DMM i 2007 der vi fokuserer på FNs tusenårsmål og dette skal vi prøve å få til en gang i året. I tillegg har vi internasjonale kafeer flere ganger i året. Barna får fokus på FNs tusenårsmål på skolen og får presentere dette og får et teoretisk fokus på dette. Og vi har fått innvandrerbarna på ski. Foreldre til klassekamerater tar ungene med seg på ulike aktiviteter.”

Som helhet har DMM oppnådd at kommuner over hele landet har større fokus på og engasjement for mangfoldet i egen kommune og utfordringene knyttet til innvandring, og nye befolkningsgrupper. Interessen for og innsatsen for å utvikle nettverk og partnerskap med sør er det et fåtall kommuner som er eksplisitte med at DMM har bidratt positivt. Sitatene over er betegnende for de resultatene som ble funnet. I kommuner hvor DMM har fungert godt i forhold til å stimulere til større engasjement i nord-sør spørsmål, fremheves Fks innsats som avgjørende enkelte steder, som i følgende sitat:

“Jeg tror ikke kommunen ville ha gjennomført en like god prosess på egenhånd. Godt folk fra Fk drev prosessen og løftet den ut i verden i forhold til det å bare tenke lokalt som vi ellers ville ha gjort.”

Andre steder gir de intervjuede uttrykk for at det internasjonale engasjementet var der fra før, men at de etter DMM ser på muligheten for å jobbe mer strukturert med Fk. som i følgende sitat:

“Fk er en av de aktørene vi har tenkt rundt hvilke muligheter vi kan finne alternative måter for videreføring når Norads midler er borte. Utveksling kan være et stikkord og hvor Fk kan være det nye virkemiddelet vårt. Vi hadde en liten samtale om det i forbindelse med festaften, men alt tar tid. Bare det å få avsluttet et program tar tid og utveksle de rette rapporter det tar tid.”

- Fremtidsverkstedet. Gjennom en demokratisk og deltagende prosess formuleres et sett med utfordringer for kommunen som overrekkes ordfører under festaften. I halvparten av kommunene har fremtidsverkstedet ført til konkrete prosjekter eller tiltak som en oppfølging av utfordringene. Hos den andre halvparten har ikke utfordringene ført til endret praksis eller hatt noen synlig effekt. Både dypdykk og funn i spørreundersøkelsen støtter denne to-delingen mellom kommuner der effekten synliggjøres i konkrete tiltak og kommuner der utfordringene fra fremtidsverkstedet ikke har ført til effekter i form av tiltak. Fremtidsverkstedene har derimot gjennomgående fått foreninger og lag til å møtes og bli kjent.

Et sitat som beskriver denne effekten er: "Prosjektet i fjor bidro til å forsterke samarbeidet mellom kommune og sentrale institusjoner. Det har jeg meldt videre til ordfører."

Samtidig var det flere som i større grad deler dette synspunktet: "Der og da følte jeg at det ble vekket et engasjement rundt disse spørsmålene hos de ulike organisasjonene som deltok, men jeg vet ikke om dette engasjementet har ført til noe videre samarbeid."

- I samtlige kommuner der det ble foretatt dypdykk, fremkommer det en økt bevissthet rundt det lokale kulturelle mangfoldet. Mange av deltakerne på Fremtidsverkstedene fremhevet dette som særlig positivt og at de nå opplevde at personer med minoritetsbakgrunn er mer synliggjort som ressurs for lokalsamfunnet.
- Lents pedagogikk og opplegg for Fremtidsverkstedet har gjort stort inntrykk. Svært mange har uttrykt at de er imponert og blitt inspirert av deltagelsen på, og gjennomføringen av, dette arrangementet. I enkelte kommuner har andre i etterkant forsøkt å benytte seg av samme metodikk i egen virksomhet.
- Skolebesøkene: Skolebesøkene under DMM gjør at mange elever blir aktivisert og engasjert i fattigdomsproblematikken. Det er ikke vært mulig å evaluere effekten av de ulike skolebesøkene for elevene, men enkelte av lærerne og andre som ble intervjuet under dypdykkene har kommentert at elevene er noe uforberedt i forhold til hva som skal skje under skolebesøkene og den internasjonale uken generelt. Lærerne har vært svært fornøyde med overraskelsesmomentet som ligger i det pedagogiske opplegget. Skolebesøkene har fått god mediedekning og mange intervjuede snakket rosende om arrangementet.
- Enkelte skolerepresentanter sitter igjen med inntrykket av at skolebesøket ikke har satt så mange spor som Fremtidsverkstedet og Festaften. Elevene har deltatt i ulik grad, som regel i forbindelse med presentasjon av FNs tusenårsmål under festaften, men enkelte kommuner har også involvert noen elever under Fremtidsverkstedet. En ungdomsskole har som en direkte konsekvens av Fks besøk vedtatt å arrangere ulike action-dager, der de samler inn penger til sør.
- Festaften: Arrangementet trekker et bredt spekter av befolkningen. Flere av de intervjuede fremhevet at arrangementet trakk til seg flere personer og grupper enn forventet. Det gjelder både personer med minoritetsbakgrunn, eldre og andre som i liten grad er synlige i lokalsamfunnet. Som en av de intervjuede uttrykte det:

"Jeg har aldri i min tid vært på et arrangement der spredningen i antall mennesker har vært større. De eldste som var der var over 80 år og de minste var familier med småunger. Og der var det folk som jeg aldri trodde skulle engasjere seg."

- I noen av dypdykk-kommunene gav de intervjuede uttrykk for at de opplevde arrangementet som for lite lokalt tilpasset. Enkelte av de som ble intervjuet og noen av de som svarte på spørreskjemaet kommenterte at de følte seg overstyrt og at arrangementets form var mer pompøst enn de selv ønsket.

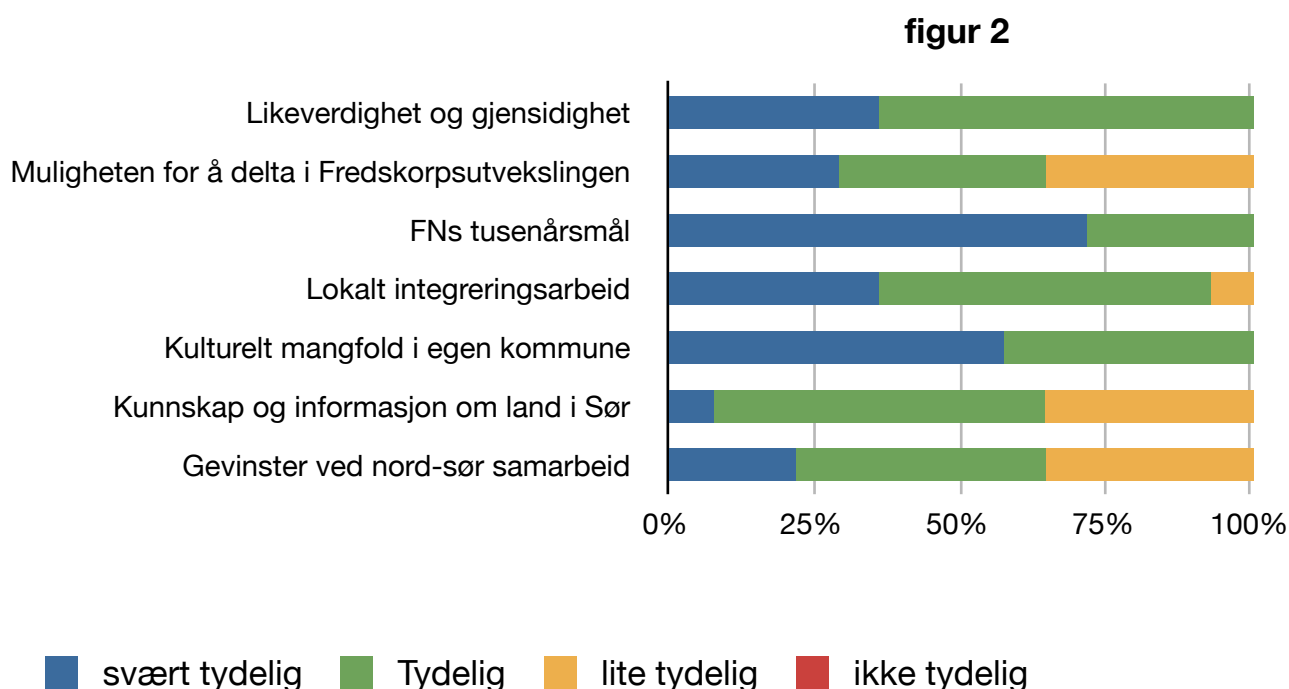
sket det. Opplevelsen fra enkelte kommer er at estaften har stor "champagneføring" og "høye heler" som en av de intervjuede beskrev det. Dette har FK vært klar over og selv sett som utfordring for arbeidet med DMM.

- Stemmene fra sør - de personlige historiene jf. strategisk utviklingsplan, er ikke det publikum merker seg best. De sitter igjen med et helhetsinntrykk og få husker på direkte spørsmål om det var representanter fra sør tilstede. Her må det påpekes at personene vi har intervjuet generelt har vanskeligheter med å skille mellom de som er ansatte i Fk og de som er Fk deltagere. Det som de biter seg merke i er konferansier, og "personene fra Fk", som altså er en mer diffus masse av både Lent, ansatte og deltagere.

Spørsmål 3 Hvilke budskap har egentlig nådd ut, og til hvilke målgrupper?

I hovedtrekk er det utfordringene som ble overrasket på festaften som kommunen er mest opptatt av. Disse utfordringene kommer ikke fra Fk, men fra ulike institusjoner/personer i den enkelte kommune. Når det gjelder budskap fra Fk til kommunen husker de fleste noe med tusenårsmål og nord-Sør spørsmål, men konkret hva budskapet er innenfor disse områdene er mer vagt.

Hvor tydelig mener du at følgende perspektiver ble kommunisert gjennom DMM?

Fk har lyktes med å formidle Fk-verdiene likeverdighet og gjensidighet gjennom DMM (se figur 2). Når det gjelder kommunisering av FNs tusenårsmål og kulturelt mangfold i egen kommune har også Fk i stor grad fått budskapet ut til kommunene. Som figur 2 viser er det større variasjon mellom de enkelte kommuner i hvor tydelig kommunikasjonen har vært om muligheten for deltagelse i Fk-utveksling, informasjon om land i sør og gevinster ved nord-sør samarbeid.

DMM har nådd ut bredt og engasjert mangfoldet i kommunene. Spesielt festaften har engasjert og trukket til seg "menigmann". Flere av de intervjuede har fremhevet at dette arrangementet har lyktes i å engasjere langt flere mennesker i kommunen enn noe annet arrangement de selv har vært en del av. Likevel tyder dypdykkene på at engasjementet kun vedvarer hos noen få ildsjeler og at det er deres videre innsats som avgjør om engasjementet omsettes til varige tiltak/prosjekter/endringer.

Informasjon om Fredskorpset og DMM til "menigmann" kommer i første rekke fra lokalavisene eller gjennom jungeltelegrafene som går i forkant av festaften. Informasjonen i lokalavisene varierer noe fra sted til sted, men hovedfokuset ligger på festaften og hvem som skal være konferansier i tillegg til informasjon om at kommunene er blitt internasjonal/har fått pris. Typiske overskrifter og omtaler i lokalaviser er:

"Verden er en del av xxx og xxx er en del av verden. For å vise dette arrangerer nå kommunen en internasjonal uke."

"... arrangementet er i forbindelse med prosjektet Der mennesker møtes, som tar sikte på å øke forståelsen mellom xxx (innbyggere) fra ulike kulturer.... Der mennesker møtes er et landsomfattende integreringsprogram."

"Aksjonsuka som har som overskrift 'Der mennesker møtes' [...] målet er å vise det internasjonale innslaget, arbeidet og engasjementet som utfolder seg i mange miljøer i kommunen, og innsatsen som nedlegges ute i verden."

"Med konseptet Der mennesker møtes ønsker Fredskorpset at norske kommuner skal få synliggjort sitt internasjonale engasjement og at det kan skapes interesse for ytterligere innsats."

"Kronprins Haakon besøkte xxx i går i anledning den internasjonale uka."

Lokalavisene i den enkelte kommune har en økt tetthet av stoff som handler om lokalt integreringsarbeid og det kulturelle mangfoldet i egen kommune en periode før, under og etter DMM. At det er viktig å jobbe bevisst med formidlingen til pressen er tydeliggjort i det ene sitatet over hvor DMM i lokalavisen presenteres som et 'landsomfattende integreringsprogram'. Dette er en misforståelse som svekker fokuset på sør perspektivet. I all hovedsak handler det redaksjonelle stoffet i lokalavisene fra dypdykk-kommunene, om DMM, kulturelt mangfold i egen kommune og hvem som skal være konferansier under festaften. Lokalavisenes dekning av DMM gjør at informasjonen når svært bredt ut. Det er varierende om lokalavisene nevner FNs tusenårsmål eller ikke og de som nevner det gjør det som oftest i en bisetning. Det samme gjelder nord-sør arbeid. De kommunene som har et samarbeid med en sør kommune/skole skriver om dette, men er flinke til å påpeke at kommunen holdt på med et slikt

samarbeid før DMM, og ofte at dette var en av grunnene til hedersbetegnelsen "Internasjonal kommune". At kommunen får overrasket utfordringer blir som regel nevnt, men det er ikke alle som nevner hva utfordringene går ut på. Enkelte steder blir FK nevnt som regissør for et allerede eksisterende utvekslingssamarbeid.

Der mennesker møtes oppleves ofte som en "happening", men vi har også eksempler på at navnet Der mennesker møtes lever videre i kommunen. En kommune arrangerte en internasjonal kveld året etter DMM, som de kalte nettopp "Der mennesker møtes" og målet er å arrangere et slikt arrangement en gang i året.

Budskapet den enkelte kommune og kommuneadministrasjonen sitter igjen med varierer. På bakgrunn av våre funn, spesielt samtale med de kommuner som ikke svarte på undersøkelsen, er det rimelig å anta at DMM som begrep ikke er særlig godt kjent utenom hos de som var direkte involvert i arrangementet. I tillegg er innholdet i Fks kommuneengasjement noe utydelig kommunisert til de ulike lokalsamfunnene. Ofte brukes begrepene "internasjonale dager" og "internasjonal kommune", mens Fk og tusenårsmålene er mer i bakgrunnen.

Til de som er aktive eller tilskuere under DMM-arrangementene, formidles verdiene likeverdighet og gjensidighet tydelige (jf. figur 2). Dette ble poengtert av mange under dypdykkene. Det generelle inntrykket som vi har fått etter samtale med både dypdykk-kommunene og eksterne samarbeidspartnere er at "Verden i kommunen" er blitt tydeligere kommunisert og nådd ut gjennom media og blant de deltagende virksomheter, interesseorganisasjoner og lag, mens "kommunen i verden" har vært et vanskeligere tema å kommunisere.

Spørsmål 4 Hvilken lokal forankring har DMM konseptet hatt, og er de resultatene varige?

- Kommunene er avhengige av politisk vilje og lokale ildsjeler for å opprette varige resultater. Når det gjelder dypdykk-kommuner så var det omtrent 50 /50 opplevelse av varig endring og konkrete arbeid med kommunens utfordringer. Her må det påpekes at utfordringene som ordfører ble overrakt under festaften i samtlige kommuner hadde en hovedvekt av tiltaksforslag rettet mot lokale integreringsutfordringer. Og utfordringene rettet mot internasjonalt arbeid og engasjement var i en av kommunene rettet mot øst, ikke nettverk og partnerskap med sør.
- Noen kommuner har gjennom DMM fått drahjelp til bedre satsning på utveksling og vennskapskommuneetablering med sør, andre har utviklet eget samarbeid med sør på tross av DMM. Grunnen er avsluttet finansiering fra Norad. Ordføreren i den aktuelle kommunen var svært stolt av det de hadde oppnådd gjennom vennskapskommunearbeidet, men mente at dette arbeidet ikke var relevant for utmerkelsen som internasjonal kommune. Han så ikke umiddelbart noen sammenheng mellom DMM og vennskapskommunearbeidet i sør.
- Flere av kommunene hvor vi gjorde dypdykk har opprettet internasjonale kafeer som avholdes et par

ganger i året.

- Nord-sør arbeid er tema som er underrepresentert som uttalte kommuneutfordringer. Utfordringene kommunene får overlevert er i all hovedsak knyttet til å styrke lokalt integreringsarbeid.

Spørsmål 5 Kan det tenkes forbedringer av DMM konseptet som helhet og/eller av delarrangementene som i større grad vil ivareta måloppnåelsen?

Generelle forslag til forbedringer:

- Fk bør vurdere å arrangere langt færre årlige DMM. Der man velger å avholde et DMM bør valget baseres på en grundig research og kritisk seleksjon av kommunen i forkant.
- Fk bør utvikle suksesskriterier som skal ligge til grunn for valg om å gjennomføre dette arrangementet i den enkelte kommune. Disse kriteriene kan være blant annet:
 - I. Tilstedeværelse av politisk engasjement i nord-sør-spørsmål.
 - II. Mobiliserte og engasjerte ildsjeler i kommunen, organisasjoner og foreninger.
 - III. Kontakt og samarbeid med forhenværende Fredskorpsdeltagere fra den aktuelle regionen.
 - IV. Gode historiefortellere fra sør som har tid og kapasitet til å delta.
 - V. Tid og ressurser i Fk til oppfølging av kommunen i etterkant.
- Det kan være hensiktsmessig med en tettere samhandling og koordinering med Norad når det gjelder nettverksarbeid og informasjonsarbeid i Norge. Selv om Norads internasjonale uke avholdes i større byer enn det typiske DMM, vil det alltid være gråsoner og kontakt på forhånd kan forhindre eventuelle overlappinger. I løpet av 2006 og 2007 har det blitt gjennomført DMM i 3 kommuner hvor UD/Norad i samme periode arrangerte Internasjonal uke.
- Fk bør se på muligheten for å gjennomføre kun enkelte av aktivitetene uten festaften, som et alternativ til DMM i enkelte kommuner. Fremtidsverksted og skolebesøk er aktiviteter med tydelig budskap og innhold og det kan være hensiktsmessig å vurdere arrangementer basert på hovedsaklig disse to aktivitetene.
- Fk bør vurdere en revisjon av sin strategi for hvordan DMM-kommunene kan følges opp i etterkant. Oppfølgingen kan ha godt av å bli mer spisset mot Fks kjerneaktiviteter; utveksling og partnerskap i sør basert på likeverd og gjensidighet. I følge den informasjonen som er blitt gitt om planen for oppfølging av kommuner, ligger det ikke ann til en direkte oppfølging av utfordringene, slik Fk under festaften sier at de skal gjøre. Det kan tenkes å være hensiktsmessig ikke å følge opp utfordringene, men en tydeligere forventningsavklaring overfor kommunene bør prioriteres.
- For å ivareta måloppnåelsen må DMM i større grad stimulere og strekke ambisjonene til kommunene, organisasjoner og enkeltindivider i Norge. Vi mener det er større behov for kunnskaps- og idètilførsel for å få løftet kommunens, organisasjoners og enkeltindividers blikk opp fra lokal-samfunn og egen hverdag og ut over landegrensene mot de fattige landene og kommuner i sør. Fremtidsverkstedet rommer en metodikk som er særlig god til å inkludere og bringe frem deltager-

nes egne ideer og forbedringsforslag. Det har i seg at ideene ikke er større enn eller mer ambisiøse enn deltagerne selv er. Mange kommuner mangler kunnskap om egen rolle i en global verden og hvordan relasjoner med sør kan utvikles til det bedre for alle parter. De har behov for kunnskapstilførsel om hvordan de konkret kan arbeide. Konkret målarbeid i forhold til FNs tusenårsmål med fokus på hvilke muligheter den enkelte kommune har til å arbeide for å nå deler av disse målene bør også tydeligere kommuniseres til den enkelte kommune.

- Bruk og løft frem de personlige historiene og la enkeltpersonene være bærere av de “gode historier”. Både norddeltagere og sørdeltagere kan synliggjøres og nyttiggjøres bedre til dette. Tettere oppfølging av tidligere norddeltagere, med oppdaterte kontaktadresser vil bidra til dette. Sørdeltagere kan nyttegjøres bedre ved mer langsiktig planlegging og synligere roller og betydning under DMM.
- Fk bør vurdere mulighetene for å jobbe tettere med media i forkant og under DMM arrangementene. Lokalpresse tar i overveiende grad tak i de lokale utfordringer og problemstillinger i sin dekning av arrangementet. Fk kan selvfølgelig ikke styre media, men kanskje finnes det muligheter for å gi tips om vinklinger, saker og problemområder som er viktige for Fk?
- Fk bør vurdere hvordan Fk-deltagere etter hjemkomst kan benytte DMM som arena for kunnskapsoverføring, og som formidlere av verdiene likeverd og gjensidighet.

Forslag til forbedringer innenfor enkeltarrangementene:

- Fremtidsverkstedet stimulerer i stor grad både de kommunale og frivillige/private deltakerne. Men arrangørene bør arbeide mer med å strekke deltagerens fokus ut i verden. Ideene som kommer frem under Fremtidsverkstedet er i dag innenfor de rammer og blikk som kommunen allerede har. Kan det utvikles noe verktøy eller forberedene materiale med fokus på sør og tusenårsmålene? Kan fremtidsverkstedet i større grad utfordre kommunen på dens muligheter og ansvar i en global verden? Alternativ tematikk, som kan trekkes inn er for eksempel miljø, etikk og samfunnsansvar, relasjoner til leverandører og underleverandører, outsourcing, empowerment, innovasjon og entrepenørskap.
- Skolebesøkene: Vi tror effekten kan styrkes om Fk utarbeider noe forberedende materiell eller lærerveiledningsmateriale for en lengre undervisningsperiode. Under selve skolebesøket kan bruken av Fredskorpsdeltagerne bli sterkere. Mange steder har Lent stilt opp som norddeltagere. Fredskorpsdeltagerens rolle kan med fordel gis høyere prioritet og betydning. Deltagerens egne historier kan gi elevene verdifull innsikt i nord-sør problematikk og forståelse for betydningen av verdiene likeverd og gjensidighet. Sørdeltagerne kan med fordel bli tilsvarende mer viktige/likeverdige meningsbærere i skoleopplegget. FN-sambandet har et eget opplegg for skolebesøk rettet mot samme målgruppe som DMMs skolebesøk. Det kan være hensiktsmessig å vurdere muligheten for samarbeid eller tettere samhandling om skolebesøk slik at Fk og FN-Sambandet kan dra vekselvirkninger på hverandre, supplere hverandre og bistå hverandre.
- Festaften engasjerer bredt og på tvers av etablerte skiller i lokalsamfunnene. Det er en flott aften og

Fk har opparbeidet seg en god kompetanse på slike arrangementer. En utvikling av festaften-konseptet kan være å presentere best-practice innen partnerskap og utveksling, eller presentere best-practice innen innovasjon og gjensidig læringsutbytte. Det vil kunne gi festaften både positivitet og glede og overraskende innsikter og kunnskap om muligheter.

Spørsmål 6 Er DMM i sin nåværende form egnet til å ivareta Fks forpliktelser i forhold til nettverksarbeidet i Norge iflg. vedtektene og andre rammer, eller bør helt andre tilnærminger vurderes?

Effektene av DMM er ikke optimale. Det er et godt stykke igjen før målene med DMM oppnås. Ut i fra en gjennomgang av alle funn og måloppnåelsene er evaluators konklusjon at hypotese 3 er den mest nærliggende beskrivelsen av DMMs effekt i kommunene. Ut i fra besvarelsene fra spørreskjema sier halvparten seg enig hypotese 2, mens andre halvpart sier seg enig hypotese 3, men tar man med årsakene til hvorfor 17 kommuner ikke har svart og funnen fra dypdykkene er det sansynlig at det i en del kommuner er mest nærliggende med hypotese 4 eller eventuelt hypotese 3. I et slikt perspektiv er ikke DMM godt egnet i sin nåværende form til å ivareta Fks forpliktelser. Dette betyr ikke at Fk skal la være å gjennomføre DMM, men forbedringer som foreslått over bør vurderes. Det er videre enkelte aspekter ved DMM som kan bedres for å i større grad ivareta forpliktelsene til Fk.

- For å ivareta Fks forpliktelser i forhold til nettverksarbeidet i Norge iflg. vedtektene og andre rammer bør Fk vurdere et tettere samarbeid og samhandling med Norad og andre relevante partnere i Norge. I følge tildelingsbrev for 2006 og gjentatt i tildelingsbrev 2007 står det "For å unngå duplisering av offentlige støtteordninger, bes Fk sikre god dialog med andre relevante aktører på de områder som Fk arbeider." (tildelingsbrev 2006, s.2). I tildelingsbrevet for 2008 står det følgende: "Norad har ansvar for å sikre effektiv informasjonsvirksomhet på utviklingsfeltet, med særlig vekt på formidling av resultater av bistand. For å sikre hensiktsmessig samhandling og best mulig utnyttelse av ressursene på dette området skal Fk holde Norads Informasjonsavdeling løpende orientert om sine planer for egen informasjonsvirksomhet og nettverkssamlinger. Planer for større arrangementer forutsettes samordnet innefor rammen av samhandlingen med Norad." (tildelingsbrev 2008, s.2).
- Nevnte tvetydighet i Fks profilering av partnerskap og utveksling og usikkerheten hos de ansatte om hvordan partnerskap best profileres gjennom DMM arrangementene, bør adresseres.
- Tematikken som formidles gjennom DMM-rammeverket og arrangementsoppsettet ivaretar i sin nåværende form ikke Fks forpliktelse til å "eie" sørproblematikken i norsk bistand eller Fks ansvar for å jobbe for å bedre forholdene i de aller fattigste landene.
- I kommunikasjonen til kommunen, gjennom mediedekning og under de enkelte arrangementer, kan Fks valg av strategi om å vektlegge de personlige erfaringene og enkeltpersoner som bærere av "de gode historiene" ivaretas bedre.

Spørsmål 7 Står de oppnådde effekter i forhold til kostnadene? Kan det tenkes mer kostnadseffektive løsninger både arrangementsmessig og hva angår den mer overordnede tilnærmingen til Fks nettverksarbeid i Norge

Det er blitt opplyst at kostnadene for DMM utgjør omtrent 1.7 % av Fks regnskap for både 2006 og 2007. Når det gjelder en vurdering av kostnadseffektiviteten ved DMM er dette en vanskelig vurdering å gjøre. Det er innhentet sammenlignende data fra Norads internasjonale uker. Disse arrangementene er langt dyrere, budsjettet med en million kroner per uke, mens DMMs totale kostnad for 2006 var på omtrent 2.9 million kroner, fordelt på 22 DMMer. Samtidig er Norads internasjonale uker langt mer omfattende, med mer enn dobbelt så mange arrangementer og et anderledes og innholdsmessig tyngre program. Dette gjør det ikke sammenlignbart.

- Det økonomiske systemet for regnskapsoversikt fremstår uoversiktlig. Det gjør det vanskelig med innsyn. Fk bør vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig med en tydeligere presentasjon av DMM i regnskapene.
- Det ville vært en fordel om man i fremtiden holdt et eget prosjektrengnskap over kostnadene ved DMM med fotnoter til hver utgift som henviser til hvor i totalregnskapet denne utgiften føres.

Fk kan spare inn en del reisekostnader ved å ha en helhetlig plan for gjennomføring og reiser som strekker seg over tid (f.eks. 6-12 måneder). Bedre koordinering av bidragene til de enkelte Fk deltagere kan raskt føre til kostnadsbesparelser. Dette er Fk administrasjonen selv klar over.

Det som gjør DMM arrangementsmessig kostbart er i all hovedsak festaften. Evalueringen viser at dette arrangementet ikke gir graden av ønsket effekt. Dermed bør det vurderes å gjennomføre festaften som arrangement kun i de tilfeller hvor man har også samtidig har ressurser til å følge opp i etterkant og kun i kommuner hvor behovet for entusiasme i befolkningen er nødvendig for å få etablert eller forankret et planlagt nettverksarbeid eller partnerskap med sør.

Det vil være mer kostnadseffektivt å samarbeide tettere med Norad når det gjelder informasjons- og nettverksarbeid, der DMM er et av flere virkemiddel som sammen bidrar til større måloppnåelse.

Oppsummering og sluttkommentarer

Det har vært gjennomført DMM i 30 kommuner i Norge i løpet av 2006 og 2007. Evaluator har gjennom innhenting av kvalitative og kvantitative data dannet seg et bilde av effekten av DMM og grad av måloppnåelse. I denne rapporten presenteres resultatene fra evalueringen strukturert etter spørsmålene som utgjør oppdragsbeskrivelsen. Det er flere spørsmål som ikke har et entydig svar, og funnen er presentert på en slik måte at de kan brukes konstruktivt i Fks videre nettverksarbeid i Norge.

DMM er svært godt arrangert og gjennomført, og arrangementet mottas med entusiasme de fleste steder i landet. Der og da evner DMM å engasjere lokale politikere, kommuneansatte og lokalt organisasjons- og foreningsliv. Arrangementet når ut til en stor bredde av befolkningen i lokalsamfunn rundt om i Norge.

Forut for spørreundersøkelsen ble det utarbeidet fire hypoteser. Funnen fra evalueringen tyder på at hypotese tre er den som i sterkeste grad gjenspeiler DMM i kommunene. Hypotesen lyder:

Mange har hatt opplevelsen av at DMM har vært en viktig bidragsyter til det lokale integreringsarbeidet i kommunen. Blant de som allerede er engasjert registreres det en tydelig velvilje overfor internasjonale satsinger på forskjellig vis. Betingelsen for det er imidlertid at det kommer inn særskilte eksterne ressurser til dette. Det er liten interesse for og kunnskap om mulighetene for partnerskap og utveksling gjennom Fks virksomhet.

Resultatene er ikke entydig og det er stor variasjon mellom DMMene i de forskjellige kommunene. I enkelte kommuner har DMM hatt effekten som beskrevet i hypotese 2:

DMM har vært et stimulerings- og motiveringstiltak. DMM har stimulert kommunen og befolkningen til å ville ta nye initiativ og etablere nye samarbeid mellom organisasjoner i nord og sør på like vilkår. Mennesker har møttes og kunnskap om og interesse for nord-sør samarbeid har blitt vekket.

Det er også mye som tilsier at hypotese fire best beskriver DMMenes effekt i noen tilfeller. Hypotesen lyder:

DMM er en "happening"; en event uten politisk eller organisatorisk forankring eller endringspotensiale.

Det har vært gjennomført en del aktiviteter, vesentlig på grunn av Fks finansiering. En annen motivasjonsfaktor har vært den medieoppmerksomheten det har gitt å være deltager. Noen aktiviteter var planlagt før DMM, men disse fikk en ny merkelapp. Tusenårsmålene og Fks virksomhet var jevnt over et tema med en lav profil. Det er svært lite som tyder på at arrangementet har bidratt til økt forståelse for sameksisten i en multikulturell verden. Det er videre lite som tyder på at nye mennesker og nye grupper er blitt engasjert i nord-sør spørsmål.

Dette viser at hvorvidt Fk når sine målsettinger med DMM varierer. I ingen av de aktuelle kommunene fra 2006 og 2007 har DMM stimulert til varig engasjement i nord-sør spørsmål gjennom å skape en arena og et permanent nettverk for nord-sør arbeid lokalt. Det er evaluators mening at det gjennomføres mange DMM hvor gapet mellom Fks mål med DMM og kommunens og lokale virksomheters mål eller ambisjoner med DMM er stort. Det kan være med å forklare noe av årsaken til at DMM ikke har de ønskede effekter.

Evaluatør har påpekt at profileringen av Fk og Fks kjerneaktiviteter; partnerskap og utveksling, er tvetydig og tildels utydelig. Dette er kommunikasjonsarbeide som bør adresseres. Fk kan med fordel utarbeide en kommunikasjonsstrategi for DMM. Internt må Fk avklare hvordan den enkelte ansatte bærer budskapet til Fk ut til kommunene, det vil bidra til at Fk vil kunne fremstå med tydeligere profil i forhold til sitt nettverksarbeid i Norge.

Et gjennomsnitt på 15 DMM per år er mange. Det er krevende for Fks administrasjon å sikre at forarbeid, koordinering og gjennomføring samt etterarbeid er målrettet og effektivt. Ved å gjennomføre færre DMM per år vil Fk frigjøre ressurser til forarbeid, koordinering og etterarbeid. Arrangementet vil kunne utvikles enda bedre gjennom en mer kritisk styring og valg av kommuner hvor arrangementet skal gjennomføres. Fks arbeid med DMM vil kunne høste flere gevinster ved i større grad arbeide for å stimulere og strekke ambisjonene til kommunene, organisasjoner og enkeltindivider i Norge. Dette vil kreve mer og muligens noe annerledes arbeid i forkant av arrangementet, underveis og i etterkant.

Kommunene rundt om i Norge er i all hovedsak orientert mot seg selv. Kun et fåtall av DMM kommunene har tydelige interesser ut i verden, og det er ikke registrert en eneste kommune som ser seg selv som en aktør i en global verden. Dette handler om egne perspektiver, kunnskap og interesser. Det er et stort behov for kunnskaps- og idètilførsel for å få stimulert kommune, organisasjoner og enkeltindivider til varig engasjement i nord-sør spørsmål og for å klare å skape permanente nettverk som er nyttige og effektive for å ivareta Fks forpliktelser innen norsk bistandsarbeid.

DMM har stort gjennomslagskraft når det gjelder å skape entusiasme og interesse for det kulturelle mangfoldet i egen kommune. Som virkemiddel for å fremme nettverksarbeid mellom kommuner i nord og sør bør andre alternativer vurderes. Et tettere samarbeid med Norad er en mulighet for å styrke gjennomslagskraften i innsatsen.

DMM bør inngå som et av flere virkemidler/tiltak for å fremme nettverksarbeid mellom kommuner i nord og sør, og som informasjonskanal og profileringsmulighet for Fk i Norge. Enkeltelementer i DMM, slik som skolebesøkene og fremtidsverkstedene har potensiale til å fungere effektivt også uten hele DMM i kommuner der det ikke er hensiktsmessig med et så stort arrangement som DMM.